

**Nepůvodní ryby ČR:
význam, využití volné niky nebo
ohrožení středoevropské
ichtyofauny?**

Nepůvodní a invazní druhy

- **Druhy nepůvodní**
 - stejná geogr. oblast
 - jiná geogr. oblast (exotický)

- **Druhy invazní**
 - překonávají překážky
 - šíří se
 - vytlačují původní druhy
 - způsobují problémy

- **Nepůvodní druhy ryb**
 - **Záměrné introdukce**

- komerční rybolov
- sportovní rybolov
- akvakultura
- okrasné druhy
- biomanipulace

- **Nepůvodní druhy ryb**
 - **Nechtěné zavlečení**

- s cílovými druhy
- propojení toků

**Příklad Velká jezera:
mihule
hlaváči (Gobiidae)**

Původní druhy:

55 ryb a 4 mihule

Nepůvodní druhy:

36 ryb (posledních 200 let)

30 – záměrně dovezených rybáři

2 – náhodné zavlečení (střevlička,
sumeček černý)

1 – vypuštění akvaristy (koljuška)

1 – vypuštění rybáři (hlavačka)

2 – přirozené rozšiřování druhu
(karas stříbřitý, hlaváč černoústý)

10 - vymizelo

8 - vysazují rybáři

9 - akvakultura

2 - tropická akvakultura

5 – zdomácněly (koljuška,
sumeček americký, slunečnice,
hlavačka, hlaváč černoústý)

2 – široké rozšíření (karas stříbřitý,
střevlička)

30 druhů záměrně dovezených rybáři

Význam pro akvakulturu

VÝZNAMNÉ

pstruh duhový
siven americký
sív severní maréna
sív peled'
tolstolobik bílý

tolstolobec pestrý
amur bílý

UPLATNĚNÍ OKRAJOVÉ

jeseter sibiřský
sumeček americký
sumeček skvrnitý
(kanálový)
okounek pstruhový

keříčkovec (sumeček)
africký
tlamoun (tilapie)
nilský
amur černý
veslonos americký

BEZ UPLATNĚNÍ

siven arktický
siven obrovský
kaprovec (buffalo)
černý
velkoústý
amur černý
okounek černý
tlamouni (tilapie)
modrý, mosambický,
O.hornorum
+ 7 dalších ± zaniklých
(jeseteři, lososovití)

Pstruh duhový (*Oncorhynchus mykiss*)

Potrava - drift zoobentosu
- náletový hmyz
- (ryby)

Reprodukce: ano (?)

Pozitiva: významný druh
akvakultury i
rekreačního rybolovu

Negativa: nevyjasněná
kompetice s Po

Siven americký (*Salvelinus fontinalis*)

Potrava – drift zoobentosu
- náletový hmyz
- (ryby)

Reprodukce: ano (?)

„tygrované ryby“

Pozitiva: významný druh
akvakultury i
rekreačního rybolovu

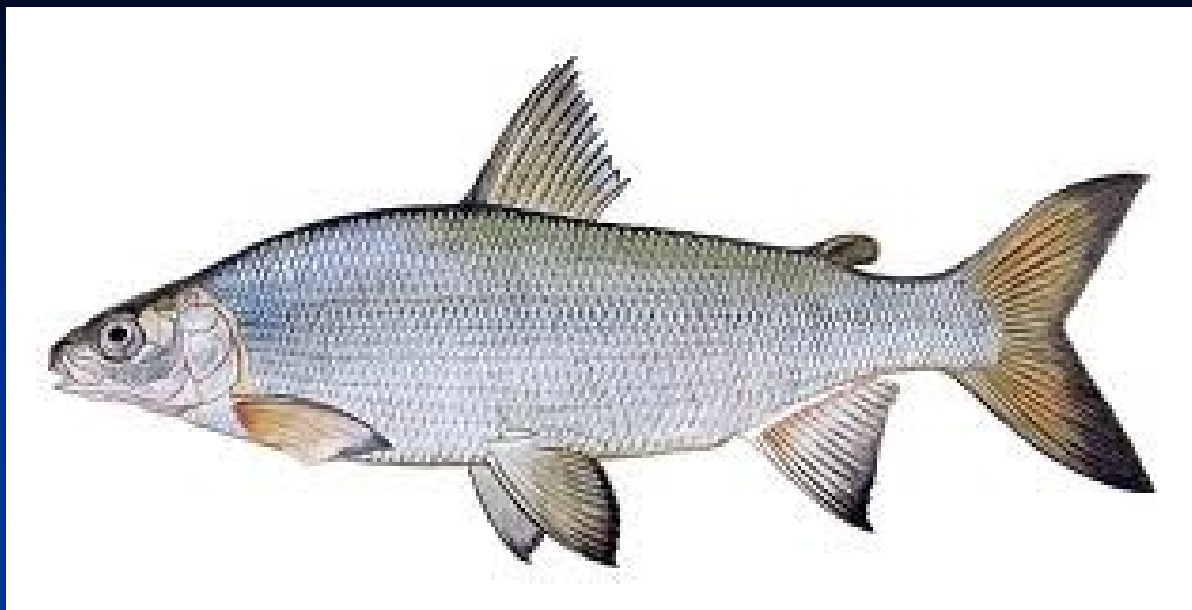

Negativa: nevyjasněná
kompetice s Po

síhové

maréna

peleď

Síh maréna (*Coregonus lavaretus*) a síh peled' (*C. peled*)

Potrava – zooplankton
- (ryby)

Reprodukce: ano (?)

Pozitiva: významné druhy
akvakultury a
omezeně i
rekreačního rybolovu

Negativa: velmi efektivní
zooplanktonofágie

býložravé ryby

tolstolobec pestrý

amur bílý

tolstolobik bílý

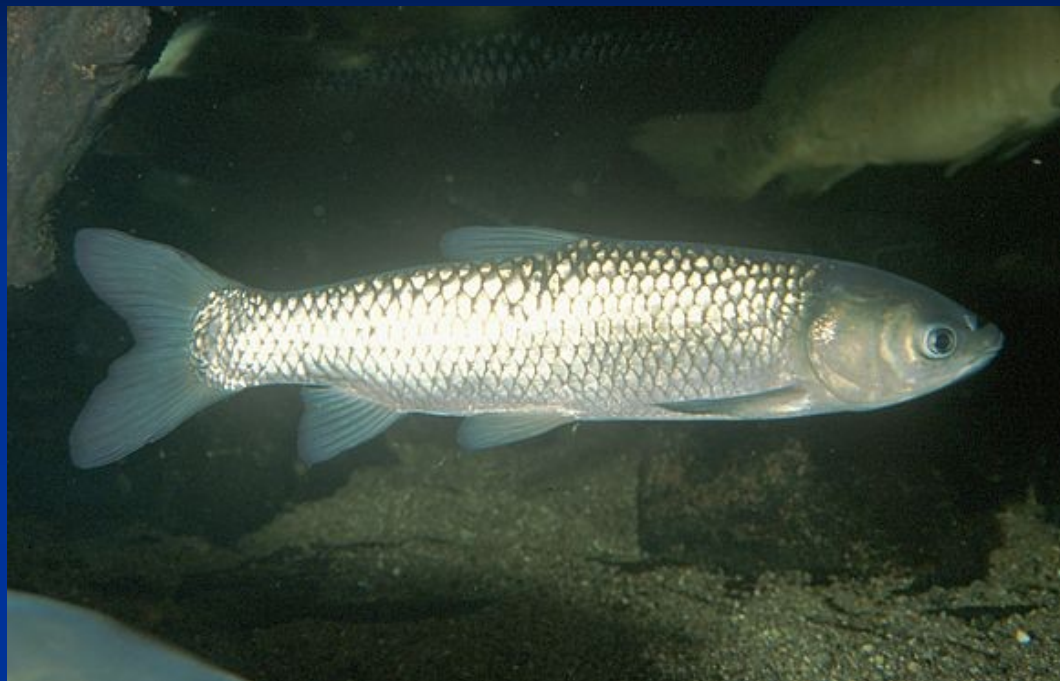
Amur bílý (*Ctenopharyngodon idella*)

Potrava: makrofyta

Reprodukce: u nás ne

Pozitiva: - významný
druh akvakultury
i rekreačního
rybolovu

- velmi efektivní
likvidace makrofyt

Negativa:

- nebezpečí likvidace vzácných a/nebo chráněných druhů
rostlin

Tolstolobik bílý (*Hypophthalmichthys molitrix*) a tolstolobik (tolstolobec) pestrý (*Aristichthys nobilis*)

Potrava: fyto- a
zooplankton

Reprodukce: u nás ne

Pozitiva: významné druhy
akvakultury a
omezeně i
rekreačního rybolovu

Negativa: velmi efektivní
zooplanktonofágie

Amur černý (*Mylopharyngodon piceus*)

Potrava: - měkkýši
- makrozoobentos

Reprodukce: u nás ne

Pozitiva: - perspektivní
druh akvakultury
i rekreačního
rybolovu
- velmi efektivní
likvidace nežádoucích měkkýšů

Negativa:
nebezpečí likvidace vzácných a/nebo chráněných druhů
měkkýšů

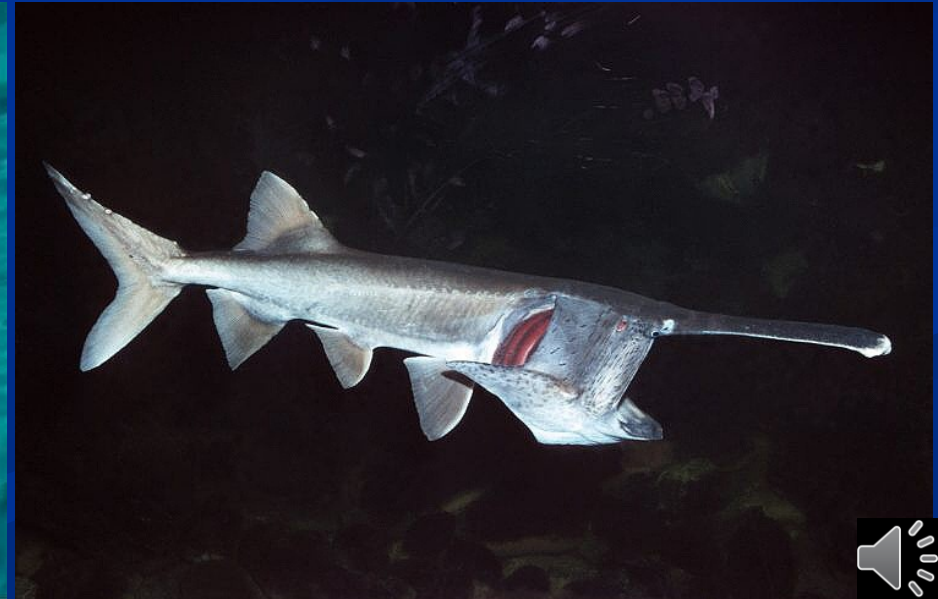

jeseteři

veslonos americký

jeseter sibiřský

Jeseter sibiřský (*Acipenser baerii*)

potrava - makrozoobentos

- velký zooplankton

reprodukce: ne

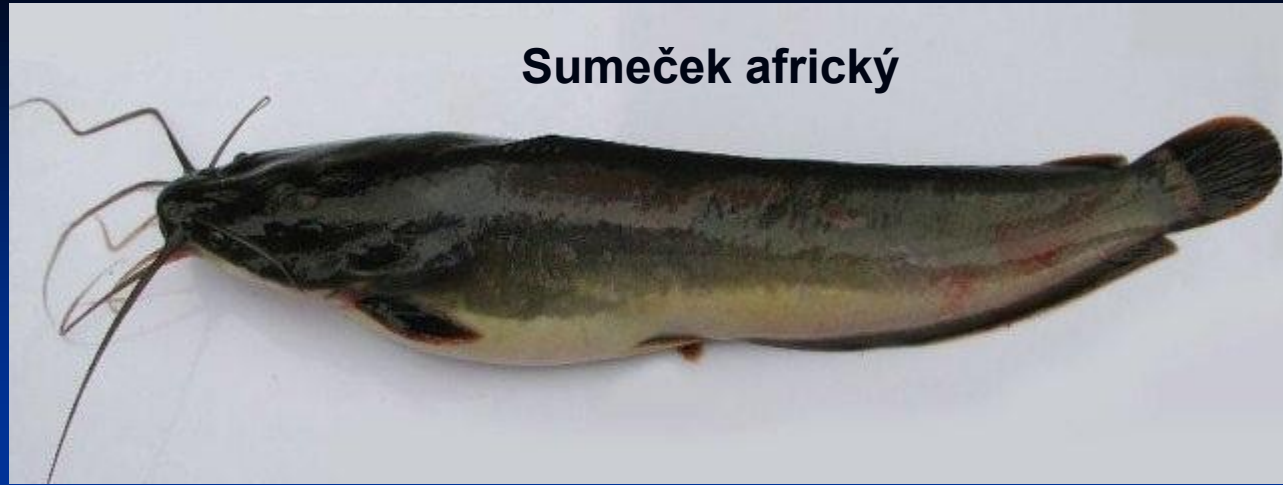
pozitiva - perspektivní
druh akvakultury

negativa (?)

sumečci

Sumeček africký

sumeček skvrnitý

sumeček americký

tilapie nilská

Okounek pstruhový (*Micropterus salmoides*)

Potrava: - ryby
- měkkýši
- makrozoobentos

Reprodukce: u nás možná

Pozitiva: - perspektivní
druh akvakultury
i rekreačního
rybolovu
- velmi efektivní
likvidace nežádoucích
ryb
- u nás neuspěl

Negativa:
nebezpečí likvidace
vzácných a/nebo chráněných druhů ryb

Nežádoucí

- mylné předpoklady - sumeček americký
(*Ictalurus nebulosus*)

Potrava

- makrozoobentos

Reprodukce: ano

Pozitiva

- u nás neuspěl,
nastupuje však
A. melas

Negativa:

- konkurence s
významnými původními druhy ryb
- likvidace vytřených jiker

Nežádoucí Zavlečené invazní druhy

Střevlička východní (*Pseudorasbora parva*)

Potrava - zooplankton

- fytofilní bezobratlí

Reprodukce - opakovaná

Pozitiva - potrava dravců (?)

Negativa - potravní konkurent

- zhoršení podmínek prostředí

Karas stříbřitý (*Carassius gibelio*)

Potrava - zooplankton

- fytofilní bezobratlí

- makrofyta

Reprodukce - partenogeneze, dnes i samci

Pozitiva - v podstatě žádná

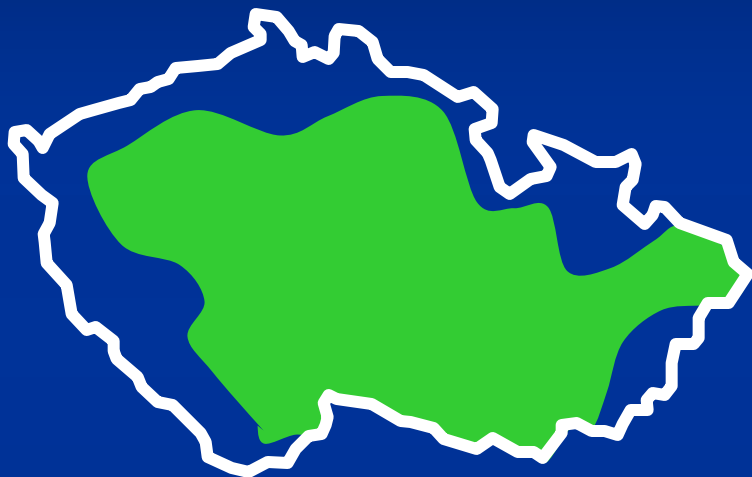
Negativa - potravní konkurent

- zhoršení podmínek prostředí

Střevlička východní

Invazní druh

od 1982
náhodně zavlečena

Výlov Chropyňský rybník

Rezervoár výskytu – rybníční stoky

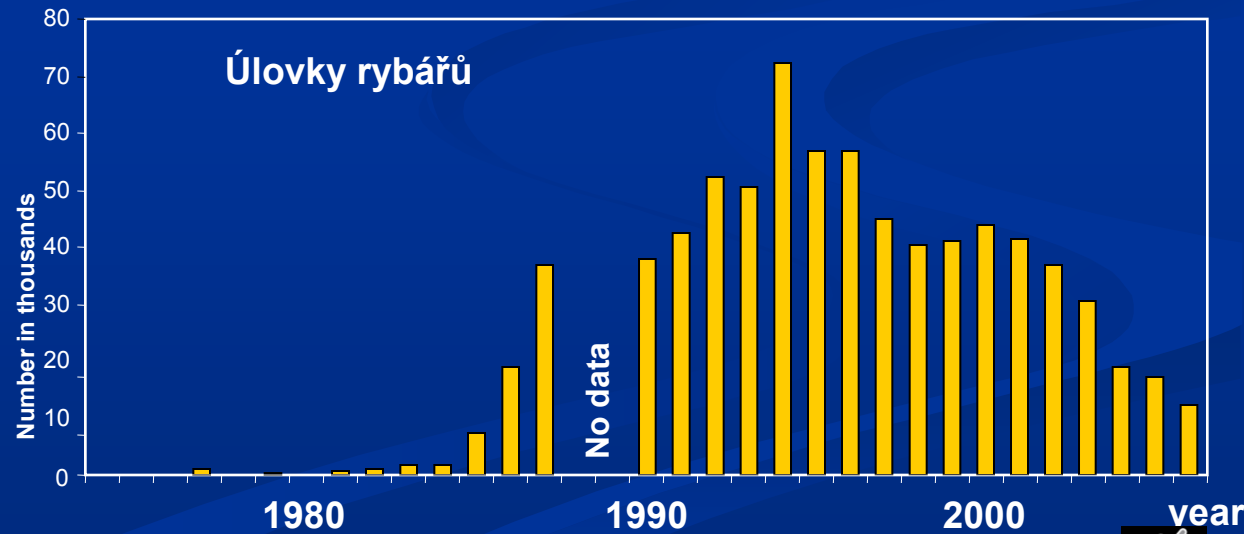
Karas stříbřitý

Invazní druh

od 1976

přirozené rozšiřování druhu

Hlaváčovití (Gobiidae)

Hlaváčovitě ryby

(*Proterorhinus a Neogobius*)

- Původní areál: Ponto-kaspická oblast a Podunají
- Bentické druhy s omezenou schopností aktivního plavání, odolávají vlnobití
- Jikry lepí na tvrdý substrát a samec hlídá,
- Schopnost vytvářet početné populace během krátké doby
- Potenciální invazní druhy

hlavačka mramorovaná

od 1994

vypuštěna rybáři + přirozené rozšiřování druhu

Hlaváči rodu *Neogobius* (*Neogobius*, *Babka*, *Ponticola*)

hlaváč dněsterský
B. gymnotrachelus

hlaváč černoústý
N. melanostomus

hlaváč Kesslerův
P. kessleri

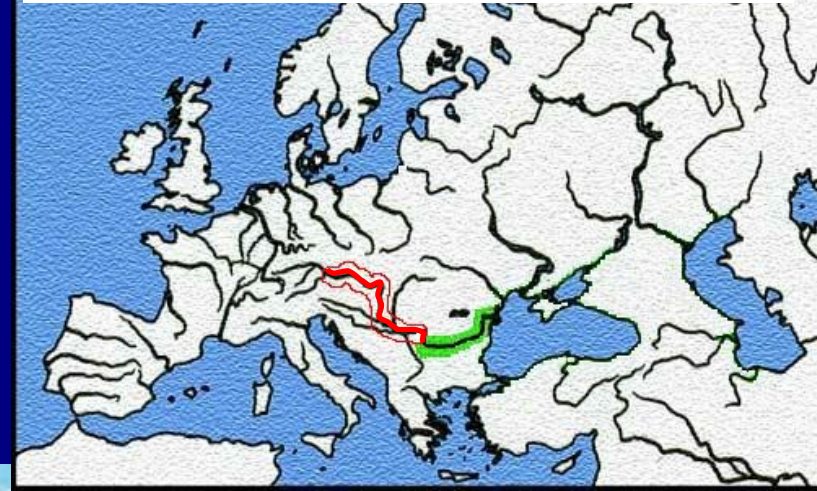

hlaváč říční
N. fluviatilis

- Původní v Bulharsku
- **2000** – Rakousko
- (Slovensko, Maďarsko)
- 2008 Německo
- **2008 ČR**

N.melanostomus

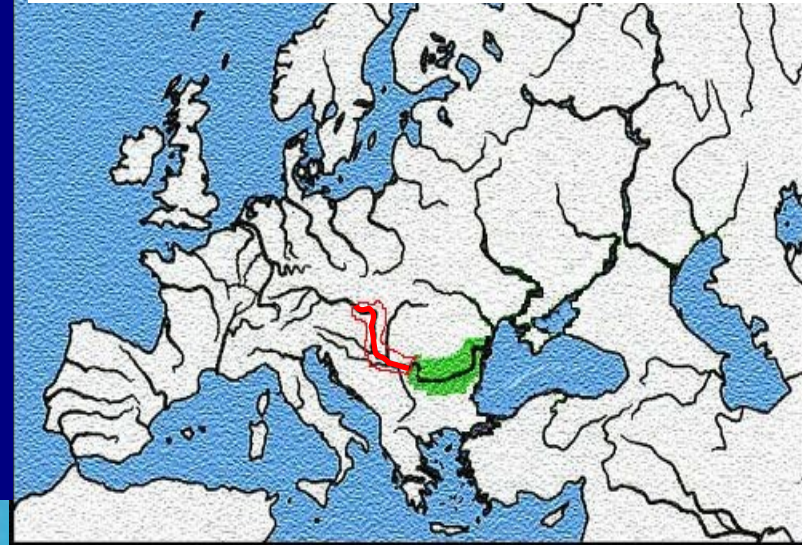
- původní až po Srbsko
- **1995** – Rakousko
- (Slovensko, Maďarsko)
- 2006 – Německo
- **ČR ?**

N. kessleri

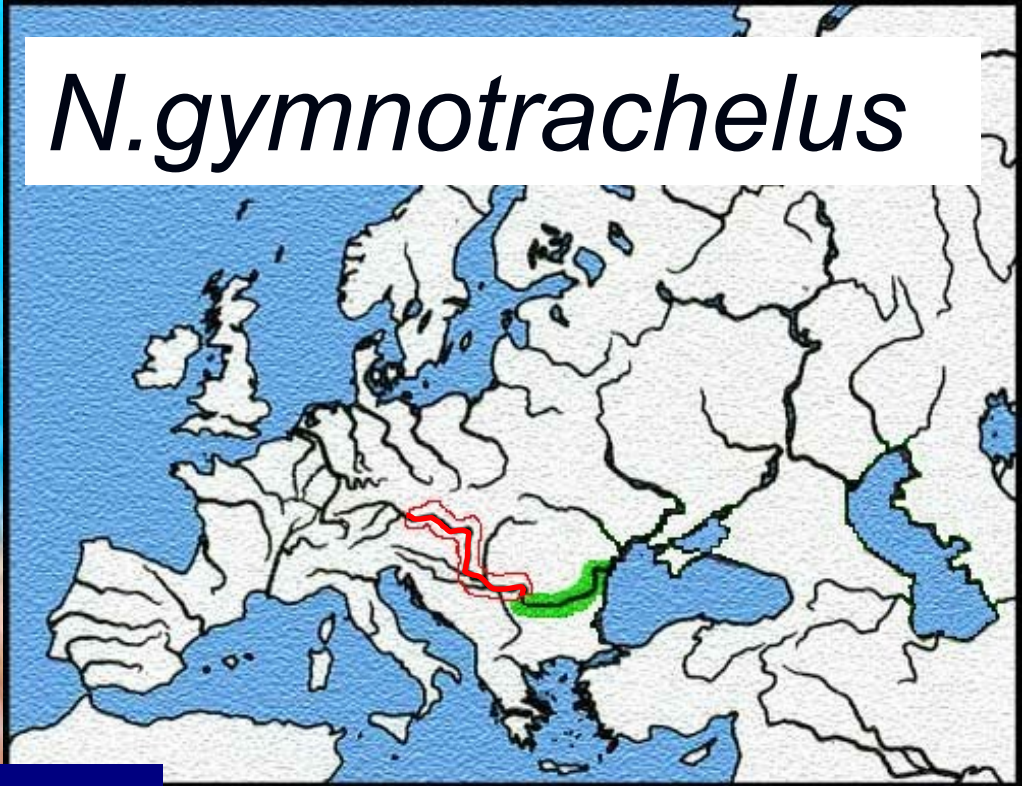

- Původní až po Srbsko
- 1970 – Balaton?
- **2001** – Slovensko
- Rakousko – nezjištěn
- 2008 - Německo !

N. fluviatilis

N. gymnotrachelus

- Původní v Bulharsku
- **2000** – Rakousko
- (Slovensko, Maďarsko)
- **ČR ?**

Hlavačka skvrnitá i hlaváč černoústý preferují kamenné záhozy, avšak hlavačka je schopná žít i na bahnitém substrátu

hlavačka + hlaváč

pouze hlavačka

Predací hlaváčovitých jsou nejvíce ovlivněni máloštětinatí červi, beruška *Asellus aquaticus* a larvy jepic (*Potamanthus luteus* a *Caenis* spp.)

Relativně malý vliv na larvy chrostíků (bez schránek)

Predace...?

Nemoci, paraziti ?

Kompetice...?

Potenciální nebezpečí

Otázky?

HLAVÁČI

V NAŠICH VODÁCH

PAVEL JURAJDA · MICHAL JANÁČ · ZDENEK ADÁMEK · MARKÉTA ONDRAČKOVÁ · MATEJ PČ
KEVIN ROCHE · LUCIE VŠETIČKOVÁ · ZDENKA VALOVÁ · MOJMÍR VAŠEK · MARKÉTA MRI

